

Leiðsögn – stéttarfélag leiðsögumanna
Minnisblað fyrir velferðarnefnd eftir fund 22. Maí 2020

Okkar helstu áhersluatriði eru:

1. Leiðsögumenn eru oftast verkefnaráðnir launþegar
2. Nota tekjuárið 2019 sem grundvöll fyrir útreikninga á starfshlutfalli hefðbundinna atvinnuleysisbóta
3. Nota tekjuárið 2019 sem grundvöll fyrir útreikninga á tekjutengingu hefðbundinna atvinnuleysisbóta
4. Stéttarfélag geti gefið út vottorð um starfshlutfall miðað við launataxta kjarasamnings.
5. Einungis síðasti launagreiðandi þurfi að skila inn uppsagnarbréfi (ekki allir á síðasta ári)
6. Lengja tekjutengingartímabilið
7. Hækka grunnbæturnar
8. Hlutabótaleiðin er í raun lenging á tekjutengdum atvinnuleysisbótum. Til að gæta jafnræðis er eðlilegt að þeir sem **ekki** geti nýtt sér hlutabótaleiðina fái lengt tímabil tekjutengdra atvinnuleysisbóta
9. Hver ber kostnað af sóttkví eða einangrun verkefnaráðinna leiðsögumanna

Atriði 2 og 3 er betra að hafa sem valkost, þ.e. umsækjandi um atvinnuleysisbætur má biðja um að tekjuárið sé notað sem viðmið frekar en 6-mánaða reglan. Þetta gæti komið inn sem bráðabirgðaákvæði vegna COVID19 en endurskoða á heildarlögin og þá gæti þetta komið inn sem varanlegt ákvæði

Umfjöllun:

Staða leiðsögumanna er mjög erfið um þessar mundir og hef ég rökstuddan grun um að engin stétt sé jafn illa stödd og leiðsögumenn. Hjá okkur er enga atvinnu að fá, ekki mikið framundan og atvinnuleysisbótakerfið virkar ekki vel.

Um leið og COVID19 kom upp lokaðist fyrir alla ferðamennsku í heiminum og mörg landamæri lokuðst. Þetta þýddi að enga vinnu var að fá og gerðist það mjög hratt uppúr miðjum mars. Leiðsögumenn eru oftast **verkefnaráðnir launamenn** og eru því **ekki í föstu ráðningarsambandi** við sína launagreiðendur, heldur ráðnir sérstaklega í hvert verkefni (ferð). Þetta þýðir að það var **enginn uppsagnarfrestur** til að taka fyrsta höggið. Þetta þýðir líka það að flestum leiðsögumönnum stóð þessi ágæta **hlutabótaleið ekki til boða**, enda hvorki í föstu starfshlutfalli né í föstu ráðningarsambandi.

Leiðsögumenn vinna oft fyrir margar ferðaskrifstofur á hverju ári, mismikið fyrir hverja þeirra. Verkefnin eru mismunandi og geta fallið undir mismunandi álagsgreiðslur. T.d. er greitt sérálag fyrir ökuleiðsögn, sérálag fyrir leiðsögn á fleiri tungumálum og svo framvegis. Þannig getur leiðsögumaður farið sömu ferðina tvo daga í röð á mismunandi kaupi eftir eðli ferðarinnar. **Mikill hluti af vinnu leiðsögumanna fer fram um helgar og á frídögum**, enda er þá auðveldara fyrir ferðamanninn að ferðast. Einnig er mikið um yfirvinnu. Grunntaxtinn er lár og skapa leiðsögumenn sér auknar tekjur með mjög mikilli yfirvinnu. **Vinna er einnig árstíðabundinn**, lang mest að gera um sumar. Einnig eru líka lægri toppar um haust og síðveturs þegar margir koma til að sjá norðurljós. En minnsta vinnu er oftast að fá um háveturinn. Ofan á allt þetta var s.l. vetur erfiður vegna veðurs. Það voru margar viðvaranir í öllum regnbogans litum og vegum lokað. Þá falla niður ferðir og stundum ekki greitt fyrir þær.

Þó að tekjur hvers mánaðar geti verið mjög breytilegar þá er hægt að hafa alveg **ágætis árstekjur** af leiðsögn, og teljum við að það sé eðlilegri grundvöllur fyrir félagsleg réttindi. Leiðsögumenn stilla upp vinnu sinni nokkra mánuði fram í tímann og skipuleggja sig í kringum framboð á vinnu, þar á meðal hvenær orlof er tekið. Flestir leiðsögumenn nota tíma sem ekki er mikið að gera á til að fara í orlof en þegar vinnustundir eru reiknaðar er það ekki tekið með í reikninginn. Sama á við um endurmenntun og önnur námskeið sem margir aðrir taka í vinnutímanum, en leiðsögumenn gera í eigin tíma og oft á eigin kostnað.

Allt þetta má taka saman í eftirfarandi:

Flókin og breytileg vinna, miklar sveiflur í mánaðartekjum. Margir vinnuveitendur. Veik staða varðandi ráðningarform. Tímabundnar ráðningar. Ekki boðið upp á hlutabótaleið.

Vegna þessa hafa leiðsögumenn átt í nokkrum erfiðleikum við að fá sanngjarnar atvinnuleysisbætur. Af tilviljun kemur þessi veira upp í febrúar, hefði þetta gerst í t.d. október, hefði staðan verið önnur og leiðsögumenn með sterkari stöðu.

Vinumálastofnun reiknar út atvinnuleysisbætur miðað við 6 mánaða tímabil. Þetta tímabil er **ekki dæmigert fyrir árstekjur leiðsögumanna**. Á það bæði við um útreikning starfshlutfalls (unnir tímar) og tekjutengingu. Einnig eru sumir leiðsögumenn með blandaðar tekjur, bæði sem launþegar og með eigin rekstur. Vinnumálastofnun hefur átt í miklum erfiðleikum með að vinna úr því. Ennfremur hafa leiðsögumenn verið beðnir um að koma með uppsagnarbréf frá öllum vinnuveitendum á síðasta ári (jafnvel lengra aftur í tímann) en það er ekki eðlileg krafa þegar um tímabundna ráðningu er að ræða. Leiðsögn er oft starf sem fólk fer í eftir miðjan aldur, enda er lífsreynsla mjög góður bakgrunnur fyrir leiðsögumanninn. Margir vinna eins lengi og heilsan leyfir og eru jafnvel komnir yfir sjötugt en samt á vinnumarkaði og með skuldbindingar sem taka mið af því. Þessi hópur á ekki rétt á atvinnuleysisbótum en á rétt á hlutabótum, sem er óskiljanlegt.

Eitt að mikilvægu atriðunum sem rætt er um í frumvarpinu er lenging á viðmiðunartímabil fyrir hlutabætur og við krefjumst þess að hið sama eigi við um hefðbundnar atvinnuleysisbætur. Einnig er lagt til að hlutabótaleiðinni sé framhaldið og þá er eðlilegt að framlengja líka tekjutengingu atvinnuleysisbóta.

Hlutabótaleiðin er í raun framlenging á tekjutengdum atvinnuleysisbótum. Leiðsögumönnum er ekki boðin hlutabótaleið vegna ráðningarforms og verða þeir því fyrir skertri framfærslu miðað við þá sem eru fastráðnir sem er brot á jafnræðisreglu. Því er eðlilegra að bjóða þeim upp á lengra tímabil tekjutengingar á atvinnuleysisbótum og að þeir geti unnið allt að 25% af tekjum á viðmiðunartímabili án þess að bætur skerðist.

Framundan er að landið opnist og ferðamenn fari að koma aftur og einhver vinna fyrir leiðsögumenn, svo að það er smá vonarglæta í myrkrinu. En hins vegar á alveg eftir að útfæra praktísku hliðina á því, sérstaklega á því hvernig á að taka á því ef smit kemur upp og leiðsögumenn þurfa að fara í sóttkví eða einangrun. Eitt vandamálið er ráðningarformið, til dæmis gæti leiðsögumaður verið ráðinn í dagsferð með erlendan hóp og smit kemur upp svo að allir þurfa að fara í sóttkví. **Hver borgar leiðsögumanninum laun á meðan sóttkví varir?** Á vinnuveitandi að borga fyrir 14 daga sóttkví ef hann ræður leiðsögumann í einn dag?

Til að svara spurningum sem bárust í lok fundar þá má geta þess að Leiðsögn er að vinna að könnun meðal félagsmann til að kortleggja stöðu þeirra. Einnig eru fleiri í sömu stöðu og við, t.d. kvikmyndagerðarmenn, listamenn, tónlistarmenn, sviðslistamenn. En jafnframt stuðningsgreinar þeirra, og margir þeirra eru í Félagi tæknifólks í rafiðnaði (ftr.is) formaður þeirra er Jakob Tryggvason. Við höfum rætt vanda okkar við ASÍ og hefur verið stofnuð ný fastanefnd um sjálfstætt starfandi.

Takk fyrir að bjóða okkur á fund með ykkur og leyfa okkar rödd að heyrast

Pétur Gauti Valgeirsson

Formaður Leiðsagnar